

Nieuwsbrief 'Aftellen naar de Omgevingswet'

Oproep voor de gemeenteraadsverkiezingen 2022: Omgevingsplan moet hoog op politieke agenda

Datum: 9 december 2021

Deze blog maakt onderdeel uit van het thema 'Omgevingsplan' in de reeks 'Aftellen naar de Omgevingswet'.

De nieuwe Omgevingswet stelt gemeenten voor grote uitdagingen. In het bijzonder het opstellen van één omgevingsplan voor de hele gemeente is een opgave van formaat. Met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht is het van belang dat deze opgave hoog op de politieke agenda komt te staan én dat er snel zicht komt op de investeringen die hiervoor in elke gemeente nodig zijn. Het succes van de Omgevingswet staat en valt immers met de kwaliteit van het omgevingsplan. Voor aanstaande raadsleden is het goed om daarbij een aantal zaken scherp te hebben.

Het omgevingsplan is hét instrument voor gemeenten

Het belangrijkste instrument uit de Omgevingswet is het omgevingsplan. Het is de opvolger van het bestemmingsplan, maar dan veel breder. Regels voor klimaatadaptatie, de energietransitie én het oplossen van de wooncrisis moeten voor een belangrijk deel in het omgevingsplan terecht komen. Het belang van een goed omgevingsplan moet dan ook niet worden onderschat. Maar ook de complexiteit van deze operatie springt in het oog.

Een nieuw kabinet moet nog met gemeenten rond de tafel over de implementatiekosten

In het eerste kwartaal van 2021 heeft het Rijk onderzoek laten doen naar de implementatiekosten van de Omgevingswet. In [de voortgangsbrief over de stelselherziening van minister Ollongren aan de Tweede Kamer van 23 april 2021](#) was als bijlage de "Gezamenlijke Interbestuurlijke waardering van het Integrale Financiële beeld (IFB)" bijgevoegd. In deze interbestuurlijke waardering gaven Rijk/VNG/IPO/Unie van Waterschappen hun gezamenlijke reactie op het IFB (welke stukken al als bijlagen bij een [brief van 12 maart 2021](#) aan de Eerste en Tweede Kamer waren gestuurd). Onderdeel van dit Integrale Financiële Beeld was een rapportage van KPMG, waarin de totale transitiekosten voor gemeenten vooralsnog werden geraamd op 1,1 à 1,7 miljard euro.

Echter, de conclusie van de interbestuurlijke waardering was, dat er nog veel onzekerheden zijn rond deze transitiekosten. Partijen spraken dan ook af dat een nieuw Kabinet, samen met de bestuurlijke partners, aan de gang moet met oplossingen om ervoor te zorgen dat het voor gemeenten mogelijk wordt om de Omgevingswet binnen een termijn van tien jaar budgetneutraal in te voeren.

Veel gemeenten beschikken over sterk verouderde planologisch kaders: dit zorgt voor extra werk

Wat weinig aandacht krijgt, is dat veel gemeenten beschikken over sterk verouderde planologische kaders. Gelden er in uw gemeente nog beheersverordeningen of bestemmingsplannen die op www.ruimtelijkeplannen.nl alleen naar boven komen als een pdf-bestand?[1] Dan is dat een teken aan de wand dat er extra werk aan de winkel is voor uw gemeente. Een beheersverordening betekent namelijk bijna altijd dat er een ingewikkelde exercitie nodig is om te bepalen welk gebruik ter plaatse is toegestaan [2] Plannen die via een pdf-bestand raadpleegbaar zijn, zijn sowieso meer dan tien jaar oud en blijken vaak verouderd.

Als uw gemeente nog verouderde bestemmingsplannen en beheersverordeningen heeft, dan zorgt dit voor meer werk bij de ombouw naar een omgevingsplan. Eerst moet worden onderzocht wat het huidige gebruik is. Bovendien moet het kaartmateriaal worden geüpdatet. Ook zullen er meer omgevingsvergunningen zijn waarin van het bestemmingsplan wordt afgeweken: ook deze moeten allemaal worden betrokken bij de ombouw.

Mijn beeld is dat er veel gemeenten zijn met sterk verouderde planologische kaders. Het lijkt mij dan ook verstandig dat gemeenten de kwaliteit van hun huidige bestemmingsplannen beoordelen en betrekken bij de implementatie van het omgevingsplan én dit meenemen in de onderhandelingen met het Rijk.

Kortom

Mijn oproep voor aanstaande raadsleden is dat zij het omgevingsplan hoog op de politieke agenda zetten. Besef dat het succes van de Omgevingswet afhangt van de kwaliteit van dit instrument. Hiervoor zijn substantiële investeringen nodig, op landelijk niveau, maar eerst en vooral ook in de eigen ambtelijke organisatie.

[1] Dergelijke bestemmingsplannen zijn vaak nog op papier (analoog) opgesteld en daarom alleen als een pdf-bestand raadpleegbaar

[2] Een beheersverordening is naar mijn mening het slechtste ruimtelijke instrument van Nederland. Veel gemeenten hebben er in het verleden toch gebruik van gemaakt omdat het een eenvoudige (en goedkope) manier was om leges te kunnen blijven heffen.

Deze blog is geschreven door Merel Holtkamp en is onderdeel van onze reeks over de Omgevingswet. Heeft u vragen naar aanleiding van een van onze blogs over de Omgevingswet, neemt u dan gerust contact met ons op. Wij zijn u graag van dienst.

Voor meer informatie:

Merel Holtkamp
+31 30 25 95 521
merelholtkamp@vbk.nl